

AYAAN HIRSI ALI

KETTERS

PLEIDOOI VOOR EEN HERVORMING VAN DE ISLAM

Uitgeverij Augustus
Amsterdam • Antwerpen

ISBN 978-90-7700-210-1

HOOFDSTUK 7

DE JIHAD

WAAROM DE OPROEP TOT EEN HEILIGE OORLOG EEN HANDVEST VOOR TERREUR IS

In het koude Ottawa, de hoofdstad van Canada, verwacht je geen islamitische heilige oorlog. Maar in oktober 2014 schoot de jonge moslim Michael Zehaf-Bibeau een ongewapende Canadese soldaat dood die wacht liep bij het graf van de onbekende soldaat voor het National War Memorial van Ottawa, om vervolgens zelf in een vuurgevecht in het Canadese parlamentsgebouw te worden gedood. Direct daarna zette een lezer van *The Washington Post* de volgende reactie op de website van de krant: 'Met zijn ongelooflijke marketing-, rekruterings- en promotiecampagne op internet brengt IS een boodschap die weerklinkt vindt bij westerse mensen. De westerse samenwerking en overheden moeten erachter zien te komen hoe en waarom deze boodschap van de dood aantrekkelijker is dan het leven dat deze mensen in westerse landen kregen toebedeeld.'

Dit is de vraag die na iedere nieuwe wreedheid in wisselende vorm wordt gesteld, of die nu plaatsvindt in de Verenigde Staten of in Australië. De vraag werd ook gesteld nadat de Britse soldaat Lee Rigby in Londen op klaarlichte dag door twee tot de islam bekeerde mannen werd aangereden en doodgestoken. De

twee probeerden hem vervolgens te onthoofden. Een van de twee, Michael Adebolajo, gaf zijn antwoord op de vraag op een handgeschreven briefje aan een verbijsterde omstander.

Aan mijn geliefde kinderen, weet dat het onze plicht is om de vijanden van Allah te bestrijden. De bewijzen daarvoor zijn zo talrijk dat een handjevol ervan al de heksentongen van de *mungafqeen* [huichelaars] uitrukt.

Verdoe je tijd niet met eindeloze gesprekken met laffe, domme mensen als dat betekent dat je ontmoeting met Allahs vijanden op het slagveld wordt uitgesteld.

Soms zijn die laffe, domme mensen de mensen die je het liefst zijn, dus bereid je erop voor dat je je van hen af moet keren.

Wanneer je dit pad inslaat, kijk dan links noch rechts.

Zoek *shahidala*, mijn zonen...¹

Shahidala houdt het martelaarschap ter wille van Allah in. Het is de ultieme plicht - en de ultieme beloning - van het islamitische bevel tot de jihad, de heilige oorlog.

Het bevel tot het voeren van de jihad is even oud als de Koran, maar ten tijde van Mohammed waren er geen automatische wapens of granaatwerpers, geen in elkaar geknutselde explosieven, geen zelfmoordvesten. Je kon geen zelfgemaakte bommen in een rugzak bij de finish van een wedstrijdbaan neerleggen.

De kennelijke daders van de slachting die plaatsvond op 15 april 2013, op zo'n vijftig meter afstand van de finish van de marathon van Boston, waren de broers Tamerlan en Dzhokhar Tsarnaev. Ze waren in de voormalige Sovjet-Unie geboren als zonen van een Tsjetsjeense vader die in 2002 asiël had aangevraagd in de Verenigde Staten. Beide broers hadden van Amerikaanse overheidsinstellingen het voorrecht genoten van gratis

onderwijs, gratis huisvesting en gratis medische zorg. De jongste van de twee, Dzhokhar, was inmiddels al Amerikaans staatsburger, een status die hem nota bene op de datum van 11 september was toegekend. Tamerlan hoefde alleen nog maar te wachten op zijn staatsburgerschap tot de laatste formaliteiten waren afgehandeld. De broers waren maandenlang bezig met de voorbereiding van hun bomaanslag die plaatsvond op Patriots' Day, een feestdag ter herdenking van de helden van de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog. Hoe valt zulke ontstellende ondankbaarheid jegens hun nieuwe vaderland te verklaren?

Dzhokhar Tsarnaev kwam in ieder geval met een aanzet tot een verklaring in een briefje dat hij kort voor zijn arrestatie had geschreven: 'Ik ben jaloers op mijn broer, die eerder dan ik de beloning van *Djannat-ul-Firdaus* [het hoogste niveau in het paradijs] insjallah he[eft] [ont]vangen. Ik ben niet verdrietig, want mijn ziel is springlevend. God heeft voor iedereen een plan. Dat van mij was om me in deze boot te verschuilen en licht te werpen op onze acties. Ik vraag Allah een shahid [martelaar] insjallah van me te maken en me toe te staan naar hem terug te keren om bij al de rechtschappen mensen in de hoogste hemelen te zijn. Hij die zich door Allah laat leiden kan door niemand misleid worden. A[llahu Ak]bar!' ² Hij kwam ook met de hiernavolgende expliciete verklaring over de beweegredenen van hem en zijn broer.

De oemma is rijzende/[onbegrijpelijk] heeft de moedjahedien gewekt, weet dat je tegen mannen strijdt die in de loop van je geweer kijken en de hemel zien, hoe kun je daar nou tegenop[?]. ³

Dzhokhar Tsarnaev is bepaald niet de enige jongeman in het Westen die in de ban is geraakt van de jihad. Neem het bijna

door en door Amerikaanse leven van Faisal Shahzad, een Pakistaanse staatsburger die ook de Amerikaanse nationaliteit kreeg. Hij kwam op een studententivisum de Verenigde Staten binnen, trouwde met een Amerikaanse, studeerde af aan de universiteit, begon een carrière in het bedrijfsleven als junior financieel analist van een cosmeticabedrijf in Connecticut, en werd op zijn dertigste Amerikaans staatsburger. Een jaar later, in 2010, probeerde Shahzad met een autobom zo veel mogelijk medeburgers op te blazen op Times Square in New York. De aanslag mislukte. Voorafgaand aan het vonnis vroeg de rechter tijdens het strafproces Shahzad naar de eed van trouw aan de Verenigde Staten die hij had afgelegd, waarmee hij, net als iedere andere kersverse Amerikaanse burger, gezworen had 'van iedere loyaliteit en trouw aan enige buitenlandse heerser, potentaat, staat of soevereiniteit waarvan ik tot dusver onderdaan of burger ben geweest, af te zien en die af te zweren'. Shahzad antwoordde: 'Ja, dat heb ik gezwefd [sic], maar ik meende het niet', - het juridische equivalent van zweren met de ene hand en twee vingers kruisen met de andere, maar met veel schadelijker gevolgen. Vervolgens verklaarde hij dat het hem speet dat zijn plan was mislukt, waarna hij eraan toevoegde dat hij graag duizend levens had geofferd ten dienste van Allah. Hij sloot af met het voorspellen van de val van zijn nieuwe vaderland, de Verenigde Staten.

Als westerse commentatoren het gewelddadige gedrag van islamisten proberen te verklaren, leggen ze de oorzaak soms bij moeilijke economische omstandigheden, disfunctionele gezinnen, verwarring over de identiteit, vervreemding in het algemeen van jongemannen, het onvermogen te integreren in de maatschappij als geheel, geestesziekte enzovoort. Sommige mensen in het linkse politieke spectrum houden vol dat de echte oorzaak in de fouten van het Amerikaanse buitenlandse beleid ligt.

Geen van deze verklaringen overtuigt. De jihad van de eenentwintigste eeuw is geen probleem van armoede, gebrekkig onderwijs of enige andere ontbrekende maatschappelijke voorwaarde. (Michael Zehaf-Bibeau verdiende meer dan 90 000 dollar per jaar bij een olieboortbedrijf in British Columbia, waar hij naar verluidt zijn steun aan de taliban uitsprak en grappen maakte over zelfmoordvesten, zonder dat dit maatregelen tot gevolg had.) We moeten verder kijken dan zulke simpele verklaringen. Het gebod op de jihad is verankerd in de islam zelf. Het is een religieuze plicht.

Dit verklaart ook de invloed van de ideologen en strategen achter een wereldwijde jihad, met name die van Saïd Qutb (1906-1966), auteur van *Mijlpalen*, die expliciet verklaarde dat de islam niet slechts een religie was, maar ook een revolutionaire politieke beweging; die van Abdullah Azzam, mentor van Osama bin Laden, die met een theorie van de individualistische *lone wolf* van de jihad kwam; en de Pakistaanse legergeneraal S.K. Malik, die in *The Quranic Conception of War* beweerde dat het zwaartepunt van de oorlogvoering moest zijn gericht op de ziel van de vijand en dat terreur derhalve het wapen bij uitstek was.⁴

In Groot-Brittannië verklaarde de radicale geestelijke Anjem Choudary: 'Wij geloven dat er volledige overheersing van de wereld door de islam zal zijn.' Deze overheersing kan slechts voortkomen uit het voeren van de jihad. Choudary heeft er met zijn woorden voor gezorgd dat er honderden Europeanen naar de slagvelden van Irak en Syrië zijn vertrokken, en dat de kiem is gelegd voor jihadistische aanvallen in Groot-Brittannië. Choudary steunt ook de onthoofdingen van Amerikanen en Britten door IS wanneer hij tegen een verslaggever van *The Washington Post* zegt dat ze het verdiende dood te gaan. Zo'n boodschap klinkt de westerse mens vreemd en bizar in de oren, maar we nemen een risico wanneer we de aantrekkingskracht ervan onderschatten.

DE OPROEP TOT DE JIHAD

Als zestienjarige meisje in Kenia geloofde ik in de jihad. Met een enthousiasme dat gelijkstond aan dat van jonge idealistische Amerikanen die in het Peace Corps willen, was ik klaar voor de heilige oorlog. Ik vond dat ik beter kon streven naar de jihad dan karweitjes voor mijn moeder en oma te doen of de door mij gevreesde wiskundelessen te volgen. Door het ideaal van de heilige oorlog kon ik buitenshuis bezig zijn en liefdadigheidswerk doen. Het gaf een doelaan mijn innerlijke strijd; ik kon er nu voor strijden een betere moslima te zijn. Iedere keer dat ik bad, een sluiertroeg, vastte of Allah dankte, was een teken dat ik een beter mens was of daar in ieder geval op weg naartoe was. Ik deed ertoe, en al werd ik soms overweïdigd door de ontberingen van het leven in de wijk Old Racecourse Road in Nairobi, dan was dat slechts tijdelijk. In het hiernamaals zou ik beloond worden.

Zo wordt de jihad in het algemeen voorgesteld aan jonge moslims: als een teken van de innerlijke strijd om een goede moslim te zijn. Het is een geestelijke strijd, een weg naar het licht. Maar dan verandert er iets. Geleidelijk aan is de jihad niet langer slechts een innerlijke strijd; hij wordt een strijd buiten jezelf, een heilige oorlog in naam van de islam, door een leger van illustere 'broeders' dat wordt ingezet tegen de vijanden van Allah en de ongelovigen. Deze oorlogskant van de jihad lijkt nog aantrekkelijker dan de innerlijke strijd.

De jihad heeft zijn oorsprong in leidende islamitische teksten.⁵ Belangrijke verzen in de Koran, en veel verzen in de Hadith, roepen op tot de jihad, een soort religieuze oorlogvoering om het land dat door Allahs wetten wordt beheerst uit te breiden. Enkele voorbeelden uit de Koran:

. 9:5 'Doch wanneer de gewijde maanden zijn verstreken, doodt dan de genotengevers waar gij hen aantreft en grijpt

hen en belemmert hen en bezet elke uitkijkpost tegen hen. Doch indien zij zich berouwvol bekeren en de salat verrichten en de zakat opbrengen, laat hen dan vrij huns weegs gaan. God is vergevend en barmhartig.'

• 8:60 'En maakt voorbereiding tegen hen met wat gij kunt aan weerstandskracht en uitrusting van paardenvolk om daarmee te verschrikken Gods vijand en uw vijand en anderen buiten hen die gij niet kent maar die God kent. En al wat gij als bijdrage geeft op de weg Gods dat zal God u volledig kwijten en u zal geen onrecht geschieden.'

• 8:39 'En bestrijd hen totdat er geen verzoeking meer is en de godsdienst geheel aan God behoort.'

• 8:65 'O gij profeet, spoor de gelovigen aan tot de strijd, indien er onder u twintig zijn die stand houden zullen zij er tweehonderd overwinnen.'

Deze woorden hebben nog niets van hun aantrekkingskracht verloren. Wanneer ze door moderne jihadtheoretici als Qutb, Azzam en Malik op een aanlokkelijke manier worden gebracht, kunnen ze jongemannen er gemakkelijk toe aanzetten Mohammeds krijgers in de strijd te volgen.

JIHADBEROEMDHEID

Toen ik een tiener was – een paar decennia geleden nog maar – was het aantal jihadisten dat kon worden gerekruteerd beperkt. Rekruteren was een saaië procedure, waarbij de juiste rekruten in de juiste moskeeën en madrassa's moesten worden gevonden. Hiervoor was een soort charismatische, kleinschalige vorm van rekruteren vereist. Het was selecteren, beïnvloeden en aanmodderen. Tegenwoordig is het veel gemakkelijker. Alles wat een jihadist nodig heeft is een smartphone, en de rekrute-

ten zullen hem volgen. Twitter, Tumblr, Instagram en zelfs Facebook zijn virtuele rekruteringsgebieden met wereldwijd bereik geworden. Voor jonge mensen die maar heel weinig kans hebben naam en faam te verwerven, is de jihad een soort reusachtige selfie. Opeens hebben ze volgers op Twitter en worden hun video's bekeken. Opeens hebben steeds meer mensen belangstelling voor hen. Ze worden beroemd op sociale media.

Islam Yaken, een Egyptische student, is hier een goed voorbeeld van. Hij studeerde voor ingenieur, studeerde af in de rechten en sprak vloeiend Frans en Arabisch. Hij was een fitnessfanaat die op zijn Facebookpagina trainingstips en foto's van zijn naakte torso zette. Hij verliet Egypte om zich bij IS aan te sluiten. De beelden veranderden van fitnessplaatjes in foto's van hem op een paard met een zwaard in de hand. Het nieuws verspreidde zich als een lopend vuurtje over de websites van de Egyptische sociale media, waardoor deze pas ontdekte beroemdheid nog groter werd.⁶

Jihadisten hoeven niet te wachten tot het martelaarschap hen beroemd maakt. Dankzij elektronische media kunnen ze onmiddellijk onsterfelijk worden. Internet is momenteel bezaaid met foto's en berichten van 140 tekens uit Syrië en Irak. Ze laten lachende, ontspannen jihadisten met geweren of oorlogstroeën zien. Yilmaz, een jongeman uit een Turks gezin met de Nederlandse nationaliteit, zette een foto van zichzelf met een lieve Syrische peuter op de arm op internet. Nadat Moner Mohammed Abusalha, een man uit Florida, een zelfmoordbom in Syrië had laten ontploffen, dook er op internet een foto van hem op: glimlachend houdt hij een kat in de armen. Iemand anders die onmiddellijke beruchtheid heeft verworven is de man die als bijnaam Jihadi John heeft. Hij had zijn gezicht bedekt, maar zijn Engelse accent was duidelijk te horen toen hij in video's van IS verscheen met de afgehakte hoofden van twee Amerikaanse journalisten en een Britse hulpverlener. Zoals

Shiraz Maher van het ICSR van het King's College in Londen toelicht, is de boodschap: 'Kom hiernaartoe en je hebt de tijd van je leven. Het wordt voorgesteld als een soort jihadzomerkamp.'

De jihad, zo lijkt het, is een soort hippe levensstijl geworden voor ontevreden jongeren. Video's op internet gebruiken *jihad rap*. Jihadisten hebben ook een bepaalde *look* die hen onderscheidt. Op foto's en in video's zien ze er allemaal hetzelfde uit: in het zwart geklede, bebaarde mannen achter op vrachtwagens die met hun geweer zwaaien. Of het nu gaat om *is*-strijders die naar Bagdad rijden, leden van Boko Haram die een christelijk dorp in het noorden van Nigeria aanvallen of talibanstrijders die een school in Peshawar bestormen, hun stijl is vrijwel dezelfde.

Toch moet stijl niet worden verward met de essentie. Jihadistische groeperingen kunnen met moderne technologie hun activiteiten groots en aantrekkelijk maken, maar de inhoud van hun video's is nog steeds stevig geworteld in de islamitische traditie en de theorie van een wereldwijde jihad. Dit zijn *rebels with a cause*. Ze denken dat ze het glorieuze verleden van de heilige oorlog herbeleven, dat ze de eerste veldslagen van Mohammed tegen de Koerajij weer leveren, toen Mohammed en zijn mannen ver in de minderheid waren maar desondanks zegevierden, aangespoord door de belofte van Allah dat zij die stierven als martelaren beloond zouden worden.

Ik was een jaar of acht toen ik voor het eerst de verhalen hoorde over het leger van de Profeet. Dat was op mijn Koranschool in Saudi-Arabië. (De leraren lieten ons gedramatiseerde videooverstudies van de veldslagen zien.) Laat er geen misverstand over bestaan: de jihadstrijders van vandaag zijn opgevoed met precies deze verhalen – en vaak lijkt het erop dat de geschiedenis zich herhaalt door de domheid van de tegenstanders van de jihadisten. In Irak vluchtten regerings soldaten toen *is* aanviel, al

waren ze beter bewapend dan hun aanvallers. Ook in Nigeria faalde de overheid jammerlijk en wist ze 'onze meisjes' in handen van Boko Haram niet te bevrijden, ondanks substantiële hulp van het Westen.

Na de aanval op het Amerikaanse consulaat in Benghazi (Libië) en die op de luchthaven van Karachi was er op jihadistische websites groot leedvermaak over de vijand die door Allah was verzwakt zodat hij overwonnen had kunnen worden, precies hetzelfde leedvermaak dat ik in 1994 bij Somaliërs aantrof nadat achttien Amerikaanse militairen in Mogadishu waren gedood en verminkt. Zelfs het vrijlaten van sergeant Bowe Bergdahl in Afghanistan in ruil voor vijf talibanleiders kan worden gebracht als een overwinning van Allahs strijders op de ongelovigen.

Jihadisten zijn dus niet simpelweg ontevreden jongeren uit achtergestelde gezinnen die de verkeerde websites bezoeken. Het zijn mannen en vrouwen met een heilige missie. De volgende woorden van een tien jaar oude Palestijnse jongen, die hij uitspreekt na de dood van zijn vader, geven precies weer wat ik bedoel.

Bij Allah, o, vader, ik hou meer van jou dan van mijn eigen ziel, maar dat is onbelangrijk gezien mijn geloof, mijn doel en mijn Al-Aqsa [de moskee in Jeruzalem]. Vader, uit mijn ogen zullen geen tranen stromen, maar mijn vinger zal de trekker overhalen – de trekker die ik me nog steeds herinner. Ik zal de keren dat je mij de liefde voor de jihad leerde nooit vergeten, geliefde vader. Jij leerde mij de liefde voor wapens, zodat ik een ridder zou kunnen zijn als Allah dat wil. Ik zal in jouw voetsporen treden en de vijanden op het slagveld bestrijden. Iedere druppel bloed die uit jouw zuivere lichaam is vergoten is dozijnen kogels waard, die gericht zijn op de borst van de vijanden. Morgen zal ik vol-

wassen zijn, morgen zal ik wraak nemen, en op het slagveld zal men weten wie de zoon is van de martelaar, de commandant, Ashraf Mushtaha. Ten slotte, vader, zeggen we elkaar geen vaarwel, maar zal ik je zien als een shahid [martelaar] in het paradijs. [Ik ben] je zoon, die ernaar verlangt je te zien, de jonge ridder, Naim, zoon van Ashraf Mushtaha.⁷

'Jij leerde mij de liefde voor de jihad.' Dit is de boodschap die vandaag de dag wereldwijd klinkt. En duizenden luisteren er naar.

WERELDWIJDE JIHAD

De omvang van het jihadistische probleem neemt veel meer toe dan mensen in het Westen willen geloven. Het National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START) aan de universiteit van Maryland, onderdeel van de Global Terrorism Database, volgt terreuraanslagen wereldwijd. De bevindingen zijn dat 'terrorisme wereldwijd nieuwe niveaus van verwoestingen bereikt', aldus Gary LaFree, een van de directeuren van START en hoogleraar criminologie en strafrecht aan Maryland. Deze dramatische stijging wordt veroorzaakt door een 'ongelooflijke toename' in jihadistische aanvallen die gepleegd worden door 'Al-Qaida-afdelingen'. In 2012 noemde START als zes dodelijkste jihadistische terreurgroepen de Taliban (meer dan 2500 slachtoffers), Boko Haram (meer dan 1200), Al-Qaida op het Arabisch schiereiland (meer dan 960), Tehrik-i Taliban Pakistan (meer dan 950), Al-Qaida in Irak (meer dan 930) en Al-Shabaab (meer dan 700).

De aantallen voor 2013 en 2014 liggen waarschijnlijk nog hoger. Landen als Irak en Syrië liggen uiteraard ver van de Verenigde Staten: van New York naar Damascus is het een kleine negenduizend kilometer. Zelfs Europeanen zijn geneigd het

Midden-Oosten als ver van hen verwijderd te beschouwen: van Amsterdam naar Damascus is tenslotte ook bijna vierenhalfduizend kilometer.

Misschien lijkt Syrië voor veel mensen het Bosnië of Rwanda van dit decennium. Enigszins cynisch en fatalistisch zijn we geneigd te denken dat het volgende decennium wel een nieuwe lijst met verafgelegen conflictgebieden zal laten zien. Met ons verstand geven we misschien toe dat we ons zorgen moeten maken over jihadisten in het buitenland, maar emotioneel gezien hebben de meeste mensen in het Westen er geen booschap aan. Niettemin verandert dit door de opkomst van jihadisten in het Westen zelf. Bijna niemand in de Verenigde Staten, Canada, Australië of Europa kan voorbijgaan aan de gruwelijke aanblik van een als Brit geboren jihadist die hulpeloze Amerikaanse en Britse gevangenen onthoofdt.

Een rapport van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) laat een patroon zien dat niet alleen in Nederland, maar in heel West-Europa te vinden is: jonge moslims worden van louter 'fellowtravellers' van jihadisten al snel volleerde 'meedogenloze strijders'. En niet alleen een afvallige zoals ik moet nu in angst leven; zelfs gematigde moslims krijgen met bedreigingen te maken.

Tekenend is dat moslims in Nederland die zich openlijk verzetten tegen de jihadgang naar Syrië en tegen de extreem onverdraagzame en antidemocratische opvattingen van het jihadisme steeds vaker virtueel en fysiek worden geïntimideerd, aldus de AIVD.⁸ Bekende moslims die zich tegen jihadisten verzetten 'kunnen zich niet zonder beveiliging in het openbaar vertonen', terwij! voormalige radicale moslims, die zich hebben afgekeerd van de gewelddadige ideologie, ernstig bedreigd worden.⁹ En de oproep tot de jihad wordt via vele kanalen overgebracht. Het AIVD-rapport: 'De propaganda is in elke vorm en in elke taal verkrijgbaar, van klassieke jihadistische werken

in geschriften tot geluidsoptnamen van lezingen van ideologen en filmpjes van de jihadistische strijd.¹⁰

De jihadisten hebben in Europa de overhand – en dat weten ze. In april 2014 richtte een Nederlandse jihadist zich in de volgende tweet rechtstreeks tot de AIVD: 'De groeten uit Syrië! Jarenlang intensief gemonitor, 4x teruggestuurd en nu Pepsi drinkend in Syrië? Qué pasa wat is er misgegaan?' Het AIVD-rapport voorspelt onverbiddelijk dat er aanslagen zullen komen in heel Europa, op overheden, op Joden, op gematigde moslims, zowel soennieten als sjiieten. De dreiging, zo is de conclusie, is groter dan ooit.¹¹

Waarom zou het in de Verenigde Staten anders zijn, al is het moslimdeel van de bevolking relatief gezien kleiner dan dat van de meeste landen in West-Europa? Een onderzoek van het Pew Research Center uit 2007 gaf aan dat Amerikaanse moslims onder de dertig twee keer zo vaak als oudere moslims meenden dat zelfmoordaanslagen ter verdediging van de islam gerechtvaardigd waren, en 7 procent van de Amerikaanse moslims tussen de achttien en negentwintig zeiden dat ze een 'positief' beeld van Al-Qaida hadden.¹²

In verhouding mag hun aantal klein zijn, maar absoluut gezien is het aantal Amerikanen dat zich inzet voor de politieke islam en geweld als mogelijk middel ziet om doelen te bereiken niet onbeduidend. Een ander onderzoek van het Pew Research Center, uit 2011, wees uit dat zo'n 180.000 Amerikaanse moslims zelfmoordaanslagen in enige mate als gerechtvaardigd beschouwden.¹³ Abu Bakr al-Baghdadi, de leider van IS, zou toen hij kamp Bucca in Irak na vier jaar gevangenschap verliet tegen zijn bewakers van de Amerikaanse militaire reserve hebben gezegd: 'Ik zie je in New York.' Ik vrees dat het slechts een kwestie van tijd is voordat IS zich inderdaad in Manhattan vertoont.

De islam is altijd grensoverschrijdend geweest. Hij werd gesticht en over de wereld verspreid toen de natie staat en de nati-

onale identiteit op zijn best in de kinderschoenen stonden, maar vaker niet bestonden. Mensen maakten deel uit van stammen, stadstaten, imperia of religieuze orden. Maar terwijl het christendom van aanvang af dusdanig vorm kreeg dat het bestond naast staten en imperia (als die het christendom toelieten), streefde de islam er vanaf het begin naar om én Kerk én Staat én imperium te zijn. Als je een zichzelf respecterende islamist bent, ben je dus verplicht nationale grenzen te overschrijden. Misschien moet je plaatselijk macht zien te verwerven, maar het uiteindelijke doel is dat de islam de wereld regeert. En tegenwoordig kun je openlijk over dat doel schrijven en praten op Facebook, Twitter of waar je maar wilt.

Vermoed wordt dat het brein achter het gebruik van sociale media door IS Ahmad Abousamra is, een man met zowel de Amerikaanse als de Syrische nationaliteit, die opgroeide in het welgestelde Stoughton, een voorstad van Boston, terwijl zijn vader als endocrinoloog in het Massachusetts General Hospital werkte. Hij ging naar de katholieke middelbare school van de Broeders Xaverianen (een particuliere school) in Westwood, Massachusetts, voordat hij in het laatste jaar vanwege zijn hoge cijfers overstapte naar Stoughton High School. Ook aan de Northeastern University in Boston haalde hij zeer goede cijfers.

Als dit klinkt als een bevoorrechte opvoeding, dan klopt dat. Toch 'vierde' Abousamra volgens getuigenissen van FBI-agenten de aanvallen van 9/11 en betuigde hij in de eerste jaren van het nieuwe millennium, toen hij nog naar de universiteit ging, zijn steun aan het vermoorden van Amerikanen omdat 'ze be-lasting betaalden om de regering te steunen en omdat ze *kufar* (ongelovigen) waren'. Abousamra ging naar dezelfde moskee in Cambridge, Massachusetts, als de twee broers Tsarnaev en als nog vijf andere prominente terroristen, onder wie Aafia Siddiqui. Siddiqui was wetenschapper aan het Massachusetts Institute of Technology (MIT), maar werd een agente van Al-

Qaida. Deze 'Lady Al-Qaida' werd tot zesentachtig jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens het beramen van een chemische aanval in New York.

Een wetenschapper aan het MIT. Een student met zeer goede cijfers aan de Northeastern University. Deze jihadististen kunnen moeilijk onontwikkeld, ongeschoold of arm worden genoemd. Sommigen hebben het best mogelijke onderwijs van het Westelijke oorlog tegen het Westen is verbijsterend voor mensen die zich geen aantrekkelijker manier van leven kunnen voorstellen dan de westerse. Daarom zijn we zo koortsachtig op zoek naar verklaringen voor hun gedrag - welke verklaring dan ook, als het maar een andere dan de overduidelijke is.

DE WORTELS VAN DE JIHAD

Meteen na de aanslagen tijdens de marathon van Boston, in 2013, haastte iedereen zich te verklaren dat de twee broers Tsarnaev zich niet door religieus radicalisme hadden laten leiden. President Obama deed in zijn verklaringen na de aanslagen zijn uiterste best niet naar de islam te verwijzen. Toen het niet langer mogelijk was te ontdekken dat de ouders op internet gretig de tirades van Abdullah Azzam hadden gelezen, een Palestijnse leraar en mentor van Osama bin Laden, kwam de islamitische gemeenschap van Boston met een slappe verklaring waarin stond dat 'één verdachte het niet eens was [geweest] met de gematigde Amerikaans-islamitische theologie van de moskee van Cambridge'.

Het leek veel op het verhaal van een maand later, op 22 mei, toen Lee Rigby in Woolwich werd doodgestoken. Binnen een paar uur nam Julie Siddiqi, een vrouw die de islamitische gemeenschap van Groot-Brittannië vertegenwoordigde (en een bekeerlinge), de microfoon ter hand om plechtig te verklaren

dat alle goede moslims 'misselijk' van de aanslag waren, 'net als iedereen'. *The Guardian* kwam met een kop waarin een Londense moslim werd aangehaald: 'Deze zielige idioten hebben niets met de islam te maken.' Vertel dat maar eens aan de moordenaar van Lee Rigby die 'Allahu akbar' schreeuwde terwijl hij de soldaat doodstak.

Ook Omar Bakri beweerde na de moord in Woolwich in naam van het ware geloof te spreken. Hij kon natuurlijk niet in Engeland voor de camera verschijnen omdat de islamistische groep die hij had opgericht, Al-Muhajiroun, in 2010 was verboden. Dus deed hij het woord vanuit Tripoli in het noorden van Libanon. Daar woont hij nu. Met de Libanese regering heeft hij de afspraak dat hij dertig jaar lang het land niet mag verlaten. Tien jaar eerder had Bakri in Londen Michael Adebolajo onderwezen, de verdachte van de moord in Woolwich van wie ter plekke videobeelden werden gemaakt. 'Een rustige man, heel verlegen, die veel vragen over de islam had.' Zo herinnert Bakri zich zijn student, de terrorist. De leraar was onder de indruk toen hij op de gruwelijke video van de moord op Lee Rigby zag hoe ver zijn verlegen discipel was gekomen, 'vastberaden, moedig, dapper. Hij rende niet weg. [...] De Profeet heeft gezegd dat een ongelovige en diens moordenaar elkaar niet in de hel zullen ontmoeten. Dat is een mooie spreuk. Dat God hem voor zijn daden moge belonen. [...] Wat de islam aangaat, zie ik het niet als een misdaad.'⁷⁴

Omar Bakri legt Mohammed hier geen woorden in de mond. Als de Koran of de Hadith gelovigen aanspoort ongelovigen te doden ('en doodt hen waar gij hen aantreft' [2:191]) of te ontvoeren ('wanneer gij dus een ontmoeting hebt [in de strijd] met hen die ongelovig zijn, houwt dan in op de nekken; en wanneer gij onder hen een bloedbad hebt aangericht bindt hen dan in boeien' [47:4]), of overspeligen te geselen en te stenigen (Sahih Muslim 17:4192), dan kan het voor ons geen verrassing zijn

wanneer fundamentalisten precies deze dingen doen. Mensen die zeggen dat de slagers van Islamitische Staat deze verzen verkeerd interpreteren, hebben een probleem. De Koran zelf spooft expliciet aan tot meedogenloosheid.

Een ander voorbeeld is Boko Haram, de organisatie die kort de aandacht van het Westen wist te trekken door in Nigeria 276 schoolmeisjes te ontvoeren. 'Boko Haram' - woorden uit het Hausa - wordt vaak vertaald met 'westers onderwijs is verboden'. Maar 'niet-islamitisch onderwijs is verboden' zou wel eens juist kunnen zijn. Net zomin als individuele terroristen zijn ook organisaties als Boko Haram niet uit het niets ontstaan. De mannen die dit soort groeperingen oprichten, of het nu in Afrika, Azië of zelfs Europa is, zijn leden van moslimgemeenschappen met een lange traditie, van wie de meeste blij zijn met hun vreedzame bestaan. Om te begrijpen waarom het jihadistisme floreert, moeten we de dynamiek binnen deze gemeenschappen begrijpen.

Het begint eenvoudig, meestal met het stichten van een vereniging van mannen die zich wijden aan de beoefening van de soenna (de traditie om je te laten leiden door de profeet Mohammed). Er zal een hoofdprediker zijn, een soort Boqol Sawm, de imam van de Moslimbroederschap die ik als meisje in Nairobi leerde kennen. De jongeman zal veel prediken over de plaats van vrouwen. Hij zal adviseren meisjes en vrouwen binnen te houden en zeggen dat ze zich van top tot teen moeten bedekken als ze zich buiten wagen. Hij zal ook de tolerantie van de westerse samenleving veroordelen.

Welke reactie zal hij krijgen? In de Verenigde Staten en Europa zullen sommige gematigde moslims hem misschien stiller spreken onder de aandacht van de autoriteiten brengen. Misschien spreken vrouwen hun zorg uit over de aanval op hun vrijheden. Maar in andere delen van de wereld waar geen wet en orde is, kunnen zulke jongemannen en hun extremistische bood-

schappen gedijen. Vooral als overheden zwak of corrupt of zelfs afwezig zijn, is de boodschap van Boko Haram en zijn pendanten bijzonder dwingend. Ze hebben een punt wanneer ze armoedewijten aan ambtelijke corruptie en ze kunnen de zuivere beginselen van de Profeet als tegengif bieden.

Maar waarom stappen zoveel jongemannen van deze worden over op geweld? In het begin kunnen ze op een zekere bewondering voor hun fundamentalistische boodschap binnen hun eigen gemeenschap rekenen. Een aantal stuit misschien op tegenstand van gevestigde moslimleiders die zich bedreigd voelen. Maar de prediker en zijn trawanten houden vol omdat volharding in de soenna een van de belangrijkste toegangswegen naar de hemel is. En na een tijd is de aanhang gegroeid, tot dat hij even groot is als die van de gevestigde leiders van de moslimgemeenschap. Dan komt de ware aard naar boven - en krijgt het argument van de 'heilige oorlog' ineens betekenis voor zowel leider als volgeling.

De geschiedenis van Boko Haram volgt dit script exact. De groepering werd in 2002 opgericht door een jonge islamist, Mohammed Yusuf, die begon met prediken in een moslimgemeenschap in de staat Borno in het noorden van Nigeria. Hij stichtte een onderwijscentrum met daarin onder meer een moskee en een islamitische school. Zeven jaar lang kwamen meest-arme gezinnen bij elkaar om naar zijn boodschap te luisteren. Maar in 2009 stelde de Nigeriaanse regering een onderzoek in naar Boko Haram en werden er uiteindelijk diverse leden gearresteerd, onder wie Yusuf zelf. Deze actie leidde tot zoveel geweld dat ongeveer zevenhonderd mensen omkwamen.

Yusuf overleed al snel in de gevangenis - volgens de regering werd hij gedood toen hij probeerde te ontsnappen - maar de kiem was gelegd. Onder leiding van een van Yusufs plaatsvervangers, Abubakar Shekau, ging Boko Haram over op de jihad.

In 2011 pleegde Boko Haram zijn eerste terroristische aanslag in Borno. Er kwamen vier mensen bij om, en vanaf dat moment maakte geweld integraal deel – zo niet het belangrijkste deel – uit van de missie van Boko Haram.

Het is niet langer geloofwaardig om te beweren dat organisaties als Boko Haram – of, nu we het er toch over hebben, Islamitische Staat – niets met de islam van doen hebben. Het is niet langer geloofwaardig om 'extremisme' als een abstracte dreiging te zien die zonder enige ideologische grondslag de dood brengt, als een probleem dat met louter militaire middelen, het liefst droneaanvallen, moet worden aangepakt. We moeten het probleem aanpakken dat ten grondslag ligt aan het geweld dat onze wereld momenteel treft, en dat is de leer van de islam zelf.

DE PRAKTIJK VAN DE JIHAD: DE WERELDWIJDE OORLOG TEGEN DE CHRISTENEN

Een van de meest verwoestende gedaanten van de jihad in onze moderne tijd is de gewelddadige onderdrukking van christelijke minderheden in landen over de hele wereld met een moslimmeerderheid.

In de islamitische geschiedschrijving wordt land dat onder de heerschappij van de islam staat *dar al-islam* (de woonplaats van de islam) genoemd. Land waar niet-moslims de macht hebben, heet *dar al-harb* (de woonplaats van oorlog).¹⁵ Wanneer moslims een overwinning hadden geboekt, moesten overwonnenen die als Mensen van het Boek werden beschouwd – joden, christenen en aanhangers van het zoroastrisme – een speciale belasting betalen, de *jizya*, als teken van hun vernedering. Als ze die betaalden, mochten ze hun geloof behouden (9:29). Niettemin was er ook altijd een zekere mate van 'eliminatie' in de islam. De Profeet zelf beloofde 'joden en christenen uit het Arabisch schiereiland te verdrijven en [...] alleen moslims over

te laten' (Sahih Muslim 19:4363-67). De Koran (5:51) waarschuwt moslims: 'neemt u niet de joden en de christenen tot verbondenen'. Moslims mogen met joodse of christelijke vrouwen trouwen, maar moslima's mogen niet met niet-moslims trouwen omdat onder de islamitische wet de religieuze hoedanigheid van de kinderen via de mannelijke lijn wordt doorgegeven (5:5).

Moderne islamisten gaan verder. In sommige landen propageren regeringen en hun functionarissen openlijk antichristelijk geweld, worden kerken in brand gestoken en stipt praktiserende christenen gevangengenomen. In andere landen regelen rebellen en zelfbenoemde burgerwachten hun zaken zelf door christenen te vermoorden en ze uit gebieden te verdrijven waar ze al eeuwenlang wonen. Plaatselijke leiders en overheden doen vaak weinig om ze tegen te houden of sluiten hun ogen ervoor.

Over dit verschijnsel van christofobie (als tegenhanger van de veel meer besproken 'islamofobie') komen westerse media met opvallend weinig berichtgeving. Deze terughoudendheid ligt deels misschien in de angst dat het geweld erdoor aangewakkerd zal worden. Maar deels is ze duidelijk het resultaat van zeer effectieve lobbygroepen als de Organisatie van de Islamitische Samenwerking en de Council on American-Islamic Relations. De laatste tien jaar hebben dit soort groepen met opmerkelijk veel succes journalisten en redacteuren in het Westen ervan weten te overtuigen dat werkelijk elk voorbeeld van moslimdiscriminatie een uiting is van diepgewortelde islamofobie. Dit gaat uiteraard samen met een Orwelliaanse logica om geen verslag te doen van moslimgeweld tegen christenen. Toch moet een onpartijdige beoordeling van de recente gebeurtenissen tot de conclusie leiden dat de omvang en ernst van islamofobie niet te vergelijken is met de evidente christofobie in landen over de hele wereld met een moslimmeerderheid.

Een van de voorbeelden is Nigeria, waar ongeveer evenveel christenen als moslims wonen, die jarenlang op het randje van een burgeroorlog hebben geleefd. De spanningen liepen dramatisch op door de successen van Boko Haram, dat openlijk heeft gezegd alle christenen in Nigeria te zullen doden. En het maakt zijn belofte waar. In de eerste zes maanden van 2014 hebben mensen van Boko Haram bij 95 aanslagen ten minste 2053 burgers gedood.¹⁶ Ze gebruikten machetes, geweren en benzinebommen en schreeuwden 'God is groot' wanneer ze aanvielen. Bij een van de aanslagen, op een bijeenkomst ter gelegenheid van Kerstmis, werden 42 katholieken gedood. Ze kozen bars, schoonheidssalons en banken als doelwit. Ze hebben christelijke geestelijken, politici, studenten, agenten en soldaten vermoord.

In Sudan heeft het autoritaire bewind van de soennitische islam in het noorden van het land tientallen jaren christelijke (en animistische) minderheden in het zuiden lastiggevallen. Wat vaak als een burgeroorlog is omschreven, is in feite een aanhoudend beleid van vervolging door de Sudanese regering, dat uitmondde in de beruchte genocide in Darfur, die in 2003 begon. Hoewel de moslimpresident van Sudan, Omar al-Bashir, door het Internationaal Strafhof in Den Haag op drie punten wegens genocide is aangeklaagd en de onafhankelijkheid van Sudan in 2012 met grote euforie is begroet, is het geweld niet voorbij. In Zuid-Kordofan bijvoorbeeld worden er op christenen nog steeds luchtbombardementen uitgevoerd, worden ze gericht vermoord, worden er kinderen ontvoerd en andere wreedheden begaan. Rapporten van de Verenigde Naties laten zien dat er in Zuid-Sudan momenteel sprake is van een miljoen ontheemden in eigen land.¹⁷

Deze twee soorten vervolging – door niet-gouvernementele groepen of door overheidsfunctionarissen – werden in Egypte in de nasleep van de Arabische Lente gecombineerd. Op 9 oktober

ber 2012 demonstreerden bij het Maspero-gebouw in Cairo kopistische christenen – die ongeveer 5 procent van de 81 miljoen tellende Egyptische bevolking uitmaken¹⁸ – tegen de golf van aanslagen door islamisten na de omverwerping van de dictatuur van Hosni Mubarak, waarbij kerken in brand werden gestoken en er werd verkracht, verminkt en vermoord. Tijdens de demonstratie reden Egyptische veiligheidstroepen op de menigte in en schoten ze op demonstranten. Daarbij werden minstens 24 mensen verpletterd en gedood en raakten meer dan 300 mensen gewond.¹⁹ Binnen twee maanden waren tienduizenden kopten hun huis ontvlucht uit angst voor nieuwe aanvallen.²⁰

Egypte is zeker niet het enige Arabische land waar christelijke minderheden onder vuur liggen. Al voor de komst van IS was het in Irak niet zonder gevaar om christen te zijn. Sinds 2003 zijn er alleen al in Bagdad meer dan 900 Iraakse christenen (meest Assyriërs) gedood, en zijn er volgens het Assyrian International News Agency (AINA) 70 kerken in brand gestoken. Duizenden Iraakse christenen zijn als gevolg van het op hen gerichte geweld gevlucht, en het aantal christenen in het land is van iets meer dan een miljoen vóór 2003 gereduceerd tot minder dan een half miljoen. AINA beschrijft dit begrijpelijkwijjs als een 'beginnende genocide of etnische zuivering van Assyriërs in Irak'. De recente decimering door IS-strijdkrachten van de tweeduizend jaar oude christelijke bevolking van Mosul – die vluchtte vanwege bedreigingen met de dood of met gedwongen bekering en van wie bezittingen werden gestolen en geplunderd, van wie de huizen met een N (van 'Nazarener') werden gemerkt en kerken werden ontwaard – is niet meer dan een recent episode in een lange vervolgingscampagne.

Een van de inwoners van Mosul, Bashar Nasih Behnam, ont-snapte samen met zijn twee kinderen. 'Er is niet één christen meer in Mosul,' zei hij. 'De laatste was een invalide christelijke